

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

je nám potěšením předložit Vám letošní třetí číslo Právněhistorických studií. Opět v něm najdete různorodé příspěvky z jednotlivých historických etap i právních odvětví. První část příspěvků se soustředí na společné téma, kterým je proměna právního statusu žen a jejich role v soukromém i veřejném životě a právu, a to od dob starověkého Říma až po otázky zcela moderní, jakými jsou například nástupnictví v královských rodinách ve státech s monarchickým státním zřízením. Následují studie z dějin 20. století od akademiků z Česka a Slovenska. Čtyři studentské práce ukazují, že mezi mladými právními historiky jak domácími, tak zahraničními rezonují zajímavá témata, která zasluhují detailní zkoumání.

Na co konkrétně se můžete v tomto čísle těšit? Bulharský romanista Konstantin Tanev ve svém příspěvku „The Case of Lucretia – Symbolizing the Political Reality“ rozebírá roli legendární Římanky Lucretie a vliv jejího příběhu a osudu na politickou, právní a etickou argumentaci a interpretaci v dalších historických obdobích. Radek Černoch z brněnské právnické fakulty nás seznamuje s latinskou terminologií charakterizující postavení žen ve svém článku „*Levitas animi a imbecillitas, infirmitas* či *fragilitas sexus* jakožto důvod odlišného postavení žen“. Petr Nohel z Univerzity Karlovy připravil analýzu „Role ženy a její vývoj v evropském nástupnickém právu“, která rozebírá jednotlivé nástupnické systémy a jejich uplatnění. Emese von Bóné z Univerzity v Rotterdamu se věnuje ve svém příspěvku „The Marriage Legislation in the French and Dutch Civil Code“ rozboru postavení manželky podle francouzské a nizozemské občanskoprávní legislativy v 19. století. Ondřej Horák, působící na právnických fakultách v Olomouci a v Brně, ve studii „Od ‚posledního‘ k ‚nejbližšímu‘ dědici? K vývoji postavení manželky v česko-rakouském a československém dědickém právu“ mapuje změny v pojmání zákonného dědického práva pozůstalého manžela / pozůstalé manželky v období 18.–20. století na našem území. Vendulka Valentová z právnické fakulty Západočeské univerzity v Plzni seznamuje čtenáře s tím, jak vypadalo „Studium práv a profesní uplatnění žen ve vybraných státech Evropy a USA od konce 19. století do 30. let 20. století“.

Alexandra Letková, působící na Právnické fakultě Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, se zaměřila na „Atentáty v československých dějinách“, a to na přehled právní úpravy aplikovatelné na atentáty s uvedením konkrétních příkladů osobností, kterých se takový skutek dotkl. Autor z pražské právnické fakulty, Jan Beránek, popsal „Charkovský proces 1943 a jeho ohlasy ve světě“, tj. proces s německými válečnými zločinci, který se odehrál v prosinci roku 1943 v ukrajinském Charkově a představoval jeden z prvních procesů s nacistickými zločinci.

Studentské práce obsahují poměrně rozmanitá témata. Jako první je zařazen příspěvek „Počátky hnutí za získání ženského volebního práva ve Velké Británii v druhé polovině 60. let 19. století“, doplňující v úvodu uvedené zastřešující téma. V něm se Eva Bažantová z Filozofické fakulty UK zabývá společenským procesem, který pozvolna a nikoli jednoduše vedl k nabytí volebního práva ženami v Anglii. Další studentská práce z Právnické fakulty UK pochází z pera Jaroslava Ženíška, který rozebírá „Prvý oddíl čtrnácté-

ho dodatku Ústavy Spojených států: původní význam a výklad“, včetně diskusí k němu v americkém Kongresu, či úlohy Nejvyššího soudu při jeho interpretaci a aplikaci. Milán Töreki z maďarské Národní univerzity veřejné služby se zabývá tématem „Anteroom to the Forint: Monetary Law Aspects of the Temporary Period of Issuing Money in Hungary under the Supervision of the Temporary National Government (1944–1945)“, tedy specifickými otázkami vydávání měny na území Maďarska v období 2. světové války. Poslední studentská práce Jana Machaly z pražské Právnické fakulty analyzuje „Vývoj právní úpravy dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr“, a to od zákoníku práce z roku 1965 až po současnou právní úpravu.

Na podzim tohoto roku zahájila Katedra právních dějin PF UK a redakce časopisu Právněhistorické studie cyklus workshopů a konferencí, které připomínají významné právní osobnosti, jejich životní jubilea a především odkaz pro současnou právní vědu a praxi. Jako první se uskutečnil workshop věnovaný osobě prvního profesora římského práva po rozdělení Karlo-Ferdinandovy univerzity v roce 1882 na české právnické fakultě – Leopoldu Heyrovskému, nestorovi právní romanistiky. Dne 14. listopadu 2022 uplynulo 170 let od jeho narození. Příspěvky reflektující nejen jeho život a dílo v celospolečenském kontextu práva, ale i vliv a proměnu římskoprávních institutů na současnou právní úpravu naleznete v následujících číslech PHS. Série specializovaných workshopů bude pokračovat analýzou činnosti dvou z pěti tzv. mužů 28. října, tedy politiků, kteří se zásadním způsobem podíleli na vyhlášení československého státu v roce 1918, a to Aloise Rašína¹ a Antonína Švehly.² Také o nich se budete moci dočíst na stránkách našeho časopisu.

Přejeme Vám inspirativní čtení,

redakce PHS

doi: 10.14712/2464689X.2022.33

¹ 18. října 1867, Nechanice – 18. února 1923, Praha.

² 15. dubna 1873, Hostivař – 12. prosince 1933, Praha.